

OBSAH

Kapitola první ZAČÁTEK VÁLKY V EVROPE. DIPLOMACIE ZÁPADNÍCH VELMOCÍ. OPATŘENÍ SSSR KE ZVÝŠENÍ SVÉ BEZPEČNOSTI (září 1939 – květen 1940)

1. VZNIK DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY A JEJÍ CHARAKTER V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ. DIPLOMACIE VÁLČÍCÍCH STRAN	5
Velká Británie a Francie porušují své spojenecké závazky vůči Polsku	6
Hitlerovy „mírové“ manévry a tajná diplomacie západních velmocí na přelomu let 1939 a 1940	10
Wellesova mise	13
Anglo-francouzské plány na rozšíření války a jejich protisovětské zaměření	15
2. SSSR ZAJIŠŤUJE BEZPEČNOST SVÝCH HRANIC A USILUJE O OMEZENÍ SFÉRY AGRESE V OBDOBÍ „PODIVNÉ VÁLKY“. REAKCE ZÁPADNÍCH ZEMÍ	16
Opětne sjednocení západní Ukrajiny a západního Běloruska s SSSR	17
Sovětský svaz uzavírá s Estonskem, Lotyšskem a Litvou pakty o vzájemné pomoci	19
Jednání o spojenecké smlouvě mezi SSSR a Tureckem	20
Boj SSSR za bezpečnost severozápadních hranic	21
Diplomatické úsilí SSSR o zastavení sovětsko-finského konfliktu.	
Mírová smlouva z 12. března 1940	25
Anglo-francouzské plány útoku na Sovětský svaz ze severu a z jihu	28

Kapitola druhá PORÁŽKA FRANCIE. POSTOJ VELKÉ BRITÁNIE A USA. COMPIÈGNESKÉ PŘÍMĚŘÍ

Vpád hitlerovského Německa do Dánska a Norska	34
Německý útok v západní Evropě. Porážka anglo-francouzských vojsk	36
Rozhodnutí britské vlády stáhnout svá vojska z evropského kontinentu	38
Kapitulace Belgie. Dunkerque	40
Velká Británie a Francie usilují o uzavření kompromisu s Hitlerem prostřednictvím Mussoliniho	42
Vstup Itálie do války. Pád Paříže. Reynaudův telegram Rooseveltovi	45
Churchillův návrh na spojení Velké Británie a Francie	48
Pétainova vláda žádá hitlerovce o příměří. De Gaullovův projev z 18. června	50

Pokusy Velké Británie a USA převzít francouzské kolonie a loďstvo pod svou kontrolu	51
Hitlerova porada s Mussolinim v Mnichově	53
Jednání Pétainovy vlády o příměří s Německem	54
Podepsání francouzsko-německého a francouzsko-italského příměří	56

Kapitola třetí BOJ IMPERIALISTICKÝCH STÁTŮ O NADVLÁDU V JIHOVÝCHODNÍ ASIÍ, V TICHOMOŘÍ A LATINSKÉ AMERICÉ (září 1939 – rok 1940)

1. ROZŠÍŘENÍ JAPONSKÉ AGRESE A ZOSTŘENÍ JAPONSKO-AMERICKÝCH VZTAHŮ	63
Politika „dálnovýchodního Mnichova“ a její následky	63
Rozšíření japonské expanze v jihovýchodní Asii	65
Manévry japonské diplomacie v Číně	71
Japonsko-americké rozpory	73
2. BOJ USA O NADVLÁDU V LATINSKÉ AMERICÉ	74
První konzultativní porada ministrů zahraničních věcí amerických států	74
Druhá konzultativní porada ministrů zahraničních věcí amerických států	78

Kapitola čtvrtá PŘÍPRAVY HITLEROVSKÉHO NĚMECKA NA VÁLKU PROTI SSSR. KONSTELACE SIL IMPERIALISTICKÝCH STÁTŮ V LETECH 1940–1941

PŘÍPRAVY NĚMECKA K PŘEPADENÍ SSSR. UZAVŘENÍ NĚMECKO-JAPONSKO-ITALSKÉHO VOJENSKÉHO PAKTU	84
Strategická situace Německa před útokem na SSSR	84
„Mírové návrhy“ Německa. Odpověď britské vlády a postoj USA	85
Německo-japonsko-italský pakt	88
Připojení Rumunska, Maďarska, Bulharska a Slovenska k paktu tří	91
Zatažení Finska do fašistického bloku	94
Otázka účasti Španělska ve válce. Postoj vichistické vlády	95
Fašistická agrese na Balkáně. Sblížení Německa a Turecka	97
„Hessova mise“	98
Stanovení data útoku Německa na SSSR	100
2. JAPONSKÁ DIPLOMACIE PO UZAVŘENÍ PAKTU TŘÍ. ZAHÁJENÍ JAPONSKO-AMERICKÝCH JEDNÁNÍ	101
Německo-japonská spolupráce v období příprav Německa na válku proti SSSR	101

Japonsko a Čína na počátku roku 1941	102
Japonsko, Thajsko a Indočína	103
Macuokova cesta do Evropy na jaře 1941	104
Japonsko-americké jednání a postoj Německa	106
3. FORMOVÁNÍ ANGLO-AMERICKÉHO BLOKU	112
Postoj Velké Británie a USA k válce	112
Jednání s USA o předání amerických torpédoborců Velké Británii	114
Americké dodávky zbraní Velké Británii. Zákon o půjčce a pronájmu	116
Upevnění pozic USA v severním Atlantiku	119
Protifašistický odboj v Evropě a požadavky britského a amerického lidu	120
Kapitola pátá BOJ SOVĚTSKÉHO SVAZU ZA BEZPEČNOST A PROTI ROZŠÍŘOVÁNÍ FAŠISTICKÉ AGRESE (květen 1940 – červen 1941)	122
SSSR a pobaltské země	123
Pokojné vyřešení otázky Besarábie	127
Sovětsko-německé jednání v listopadu 1940	130
Boj SSSR proti fašistické agresi v jihovýchodní Evropě	134
Boj SSSR proti fašistické expanzi v severní Evropě	139
Vztahy SSSR s Velkou Británií	141
Vztahy mezi SSSR a USA	145
Sovětsko-japonské jednání. Pakt o neutralitě z 13. dubna 1941	150
Mobilizační opatření a diplomatické kroky SSSR v dubnu – červnu 1941	153
Kapitola šestá ZAČÁTEK VELKÉ VLASTENECKÉ VÁLKY. VZNIK PROTIHITLEROVSKÉ KOALICE	
Věrolomný útok hitlerovského Německa na SSSR	158
Reakce USA a Velké Británie na agresi fašistických států proti Sovětskému svazu	160
Anglo-sovětská dohoda z 12. července 1941 a otázka druhé fronty	166
Americko-sovětské vztahy. Hopkinsovo jednání v Moskvě	172
Anglo-sovětsko-iránská smlouva	176
Atlantická charta. Deklarace SSSR z 24. září 1941	179
Moskevská konference tří velmocí roku 1941	182
Československo-sovětská a sovětsko-polská dohoda z roku 1941. SSSR uznává hnutí Svobodná Francie	185

801	Jednání britského ministra zahraničních věcí Edena v Moskvě	187
Kapitola sedmá ZAČÁTEK VÁLKY V TICHOMOŘÍ		
811	Postoj Japonska k útoku Německa na SSSR	191
811	Německo-sovětská válka a vztahy mezi USA a Japonskem	194
811	Japonská expanze v Indočíně a postoj USA	197
811	Japonsko-americké jednání a Velká Británie	199
811	Orientace Japonska na válku	202
811	Politická krize v Tokiu	204
811	Prodloužení platnosti „paktu proti Kominterně“	206
	Poslední etapa jednání mezi Japonskem a USA	207
	Začátek války mezi Japonskem a USA	213
Kapitola osmá SOVĚTSKÝ SVAZ V BOJI ZA UPEVNĚNÍ PROTIFAŠISTICKÉ KOALICE. SPOJENECKÉ VZTAHY MEZI SSSR, VELKOU BRITÁNIÍ A USA V ROCE 1942		
821	Porážka německých vojsk u Moskvy a její mezinárodní význam	220
821	Konference šéfů vlád USA a Velké Británie 22. prosince 1941—14. ledna 1942. Deklarace Spojených národů	222
821	Anglo-sovětská spojenecká smlouva z 26. května 1942	224
821	Sovětsko-americká dohoda z 11. června 1942	226
821	Otázka vytvoření druhé fronty v roce 1942	227
	Anglo-americké dodávky válečného materiálu Sovětskému svazu v roce 1942	236
	Vylodění anglo-amerických vojsk v severní Africe a jeho vojenskopolitický a diplomatický význam	239
Kapitola devátá DIPLOMACIE ÚČASTNÍKŮ VÁLKY V TICHOMOŘÍ V LETECH 1941—1942		
831	Strategie a diplomacie Japonska	246
831	Politika USA a Velké Británie v Tichomoří	251
831	Čankajškova diplomacie po vypovězení války Japonsku a Německu	256
831	Indie, Austrálie a Nový Zéland v systému mezinárodních vztahů v letech 1941—1942	260
831	Přípravy Japonska k agresi proti SSSR	263

Kapitola desátá MEZINÁRODNÍ VÝZNAM BITVY U STALINGRADU. ZAČÁTEK KRIZE VE FAŠISTICKÉM BLOKU. DIPLOMACIE ZÁPADNÍCH SPOJENCŮ V EVROPĚ V OBDOBÍ ZÁSADNÍHO OBRATU V PRŮBĚHU DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

Vítězství Rudé armády u Stalingradu. Upevnění mezinárodního postavení SSSR	271
Začátek krize ve fašistickém bloku	274
Konference USA a Velké Británie v Casablance v lednu 1943	283
Otázka vytvoření druhé fronty v roce 1943	287
Anglo-americká konference v Quebecu (srpen 1943)	296
Sovětský svaz a Bojující Francie v letech 1942—1943	300
Uzavření československo-sovětské smlouvy o přátelství, vzájemné pomoci a poválečné spolupráci	307
Diplomatické akce SSSR na podporu odbojového hnutí v Jugoslávii, Polsku a Albánii	310

Kapitola jedenáctá KAPITULACE ITÁLIE

Vojenské zhroucení Itálie. Začátek rozpadu bloku agresorů	313
Svržení Mussoliniho. Diplomacie Badogliovy vlády	318
Vystoupení Itálie z války	320
Anglo-americká politika vůči Itálii	322
Politika SSSR vůči Itálii	325
Itálie vystupuje z fašistického bloku a vypovídá válku Německu	328

Kapitola dvanáctá MEZINÁRODNÍ VZTAHY NA DÁLNĚM VÝCHODĚ V OBDOBÍ ZÁSADNÍHO OBRATU V PRŮBĚHU DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

1. DIPLOMACIE ÚČASTNÍKŮ VÁLKY V TICHOMORÍ ROKU 1943	329
„Nová orientace“ japonské diplomacie v Číně a v zemích jihovýchodní Asie	329
Americká a britská diplomacie na Dálném východě	333
Káhirská deklarace z 1. prosince 1943	336
Canberský pakt	338
Pokusy americké diplomacie zatáhnout SSSR do války proti Japonsku ještě před skončením války s Německem	339

2. NOVÁ FAKTA O TOM, JAK JAPONSKO PORUŠOVALO PAKT O NEUTRALITĚ S SSSR	340
Politická a hospodářská pomoc Japonska hitlerovskému Německu ve válce proti SSSR	340
Japonsko zadržuje sovětské lodi	342
Otázka zrušení japonských koncesí na severním Sachalinu	343
Pokusy Japonska obvinít SSSR z porušování neutrality	347
Návrh Japonska na vyslání „zvláštní mise“ do SSSR	348

Kapitola třináctá KONFERENCE VEDOUČÍCH PŘEDSTAVITELŮ SSSR, USA A VELKÉ BRITÁNIE V TEHERÁNU

1. PŘÍPRAVY K TEHERÁNSKÉ KONFERENCI. MOSKEVSKÁ KONFERENCE MINISTRŮ ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ	350
Otázka uspíšení konce války	351
Německá otázka	353
Otázka poválečných sdružení evropských států	354
Otázky týkající se osvobozených evropských zemí	356
Deklarace o obecné bezpečnosti	357
2. KONFERENCE V TEHERÁNU	359
Otázka vytvoření druhé fronty	360
Dohoda o účasti SSSR ve válce proti militaristickému Japonsku	362
Poválečné uspořádání Německa	363
Polská otázka	364

Kapitola čtrnáctá PROHLOUBENÍ KRIZE VE FAŠISTICKÉM BLOKU A „MÍROVÉ“ MANÉVRY JEHO EVROPSKÝCH ÚČASTNÍKŮ A JAPONSKA. POSTOJ SPOJENCŮ

1. FAŠISTIČTÍ VLÁDCOVÉ FINSKA, RUMUNSKA, MAĎARSKA A BULHARSKA PŘEDKLÁDAJÍ „POKUSNÉ MÍROVÉ NÁVRHY“. SPIKNUTÍ „20. ČERVENCE“ V NĚMECKU	368
Mírová sondáž Finska	369
Pokusy rumunských vládnoucích kruhů uzavřít se západními velmocemi separátní dohodu	373
Manévry vládnoucích kruhů Maďarska	378
Politické lavírování carského Bulharska	381
Spiknutí „20. července“ v Německu	382

2. „MÍROVÉ“ MANÉVRY JAPONSKA	384
Pokusy Japonska o zastavení sovětsko-německé války	386
Japonsko sonduje možnost uzavření míru s Velkou Británií a USA	387
Mírová sondáž Japonska v Číně	388

Kapitola patnáctá DIPLOMACIE V OBDOBÍ OSVOBOZOVÁNÍ ZEMÍ VÝCHODNÍ, JIHOVÝCHODNÍ A SEVERNÍ EVROPY RUDOU ARMÁDOU

1. UZAVŘENÍ DOHOD O PŘÍMĚŘÍ S RUMUNSKEM, BULHARSKEM, MAĎARSKEM A FINSKEM. ROZPAD HITLEROVSKÉHO BLOKU	391
Osvobozování Rumunska Rudou armádou. Příměří s Rumunskem	391
Svržení fašistické diktatury v Bulharsku. Příměří s Bulharskem	396
Příměří s Maďarskem a vysvobození maďarského lidu z fašistické tyranie	400
Vystoupení Finska z války. Příměří s Finskem	407
2. SOVĚTSKÁ DIPLOMACIE A OSVOBOZENÍ POLSKA, ČESKOSLOVENSKA, JUGOSLÁVIE, ALBÁNIE A SEVERNÍHO NORSKA. POSTOJ VELKÉ BRITÁNIE A USA	411
Pomoc SSSR při osvobozování Polska. Polská otázka	411
Začátek osvobozování Československa. Slovenské národní povstání	418
Osvobození Jugoslávie a Albánie. Jugoslávská otázka	423
Osvobození severního Norska	425
Churchillův příjezd v říjnu 1944 do Moskvy a anglo-sovětské jednání	427

Kapitola šestnáctá ZAHRANIČNĚ POLITICKÉ ASPEKTY VYTVOŘENÍ DRUHÉ FRONTY V EVROPĚ A OPERACE ANGLO-AMERICKÝCH VOJSK NA JINÝCH VÁLČIŠTÍCH ROKU 1944

1. PŘÍPRAVA A PROVEDENÍ OPERACE „OVERLORD“	430
Evropská strategie USA a Velké Británie před vytvořením druhé fronty v severní Francii	432
Vylodění Anglo-Američanů v severní Francii	434
2. POSTOJ ZÁPADNÍCH SPOJENCŮ A SSSR K FRANCII PO JEJÍM OSVOBOZENÍ	436
Postoj západních spojenců a SSSR k Francouzskému výboru národního svobození	436
Sovětsko-francouzská spojenecká smlouva z 10. prosince 1944	442
3. DRUHÁ QUEBECKÁ KONFERENCE	447
4. INTERVENCE BRITSKÝCH VOJSK V ŘECKU	449
5. DIPLOMACIE SPOJENCŮ V ITÁLII PO JEJÍ KAPITULACI	453
Situace v Itálii po kapitulaci a politika spojenců	453

Osвобоzení Říma. Postoj spojenců k boji severoitalských vlastenců	459
6. DIPLOMACIE USA A VELKÉ BRITÁNIE NA DÁLNĚM VÝCHODĚ	463
Vývoj událostí na tichomořském válečisti	463
Americká politika v Číně	464
Kapitola sedmnáctá KRYMSKÁ KONFERENCE	
Otázka nové schůzky na nejvyšší úrovni	468
Situace na frontách před konferencí na Krymu	471
Rooseveltova a Churchillova porada na Maltě	473
Zahájení konference na Krymu	474
Koordinace plánů na dokončení porážky fašistického Německa	474
Otázka, jak naložit s Německem po jeho porážce	476
Otázka vytvoření mezinárodní organizace pro udržování bezpečnosti	482
Polská otázka	486
Prohlášení o osvobozené Evropě. Jugoslávská otázka	489
Rozhodnutí konference o otázkách Dálného východu	489
Význam konference	491
Kapitola osmnáctá BLÍZKÝ A STŘEDNÍ VÝCHOD V MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY	
Politika spojenců vůči Íránu v letech 1942—1945	493
Diplomatická aktivita Velké Británie a USA vůči Turecku	495
Sovětsko-turecké vztahy za války	497
Vyhlášení nezávislosti Sýrie a Libanonu	499
Egypt v době války	502
Saúdská Arábie za druhé světové války	504
Americko-britská naftová dohoda	505
Vytvoření Ligy arabských států	507
Kapitola devatenáctá LATINSKÁ AMERIKA V MEZINÁRODNÍCH VZTAZÍCH V LETECH 1941—1945	511
Třetí konzultativní porada ministrů zahraničních věcí amerických států v Rio de Janeiru	512
Zesílení expanze USA v Latinské Americe	515

Vytvoření Organizace spojených národů a Latinská Amerika	520
Chapultepecká konference o otázkách války a míru	521
Navázání diplomatických a obchodních styků mezi SSSR a zeměmi Latinské Ameriky	527

Kapitola dvacátá BEZPODMÍNEČNÁ KAPITULACE FAŠISTICKÉHO NĚMECKA. MEZISPOJENECKÉ VZTAHY NA SKLONKU VÁLKY V EVROPĚ. ZALOŽENÍ ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ

1. UKONČENÍ VÁLKY V EVROPĚ	531
Pokusy hitlerovského vedení uzavřít se západními velmocemi separátní mír	532
Bezpodmínečná kapitulace Německa	536
2. MEZISPOJENECKÉ VZTAHY NA SKLONKU VÁLKY V EVROPĚ	542
Politika SSSR a západních velmocí v evropských záležitostech po porážce Německa	542
Hopkinsova mise v Moskvě	549
Prohlášení o porážce Německa. Zahájení činnosti kontrolního mechanismu čtyř velmocí	551
Další upevnění vztahů SSSR se zeměmi střední a jihovýchodní Evropy	553
3. KONFERENCE V SAN FRANCISKU. VYTVOŘENÍ ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ	560

Kapitola dvacátá první POSTUPIMSKÁ KONFERENCE

Přípravy ke konferenci	566
Zahájení konference v Postupimi	567
Vytvoření Rady ministrů zahraničních věcí	569
Rozhodnutí o německé otázce	570
Rozhodnutí o Polsku	575
Dohoda o uzavření mírových smluv a o přijímání do OSN	579
Jednání a rozhodnutí o jiných otázkách týkajících se osvobozených národů	581
Postupimské prohlášení o Japonsku	586
Výsledky a význam konference	588

Kapitola dvacátá druhá DIPLOMACIE NA DÁLNĚM VÝCHODĚ V ZÁVĚREČNÉM OBDOBÍ VÁLKY. BEZPODMÍNEČNÁ KAPITULACE JAPONSKA. KONEC DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

Vojensko-politická situace Japonska začátkem roku 1945 a manévry japonské diplomacie	590
--	-----

Vytvoření nové vlády v Japonsku. Orientace na pokračování ve válce	594
Plány USA a Velké Británie vůči Japonsku	598
Japonské sondování možnosti kompromisního míru prostřednictvím Švédska, Švýcarska a Portugalska	600
Manévry Japonska vůči SSSR	605
Postupimské prohlášení a postoj Japonska	611
Vstup SSSR do války s Japonskem. Porážka a bezpodmínečná kapitulace Japonska	616
Sovětsko-čínská spojenecká smlouva ze 14. srpna 1945	622
Akt o kapitulaci Japonska	625

JMENNÝ REJSTŘÍK

629